Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

22. oktober 2020*

»Appel – konkurrence – kartel – markedet for fødevareemballage til detailhandelen – afgørelse, hvorved der fastslås en overtrædelse af artikel 101 TEUF – forordning (EF) nr. 1/2003 artikel 23 – artikel 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention – grundlæggende ret til en retfærdig rettergang – princippet om processuel ligestilling – ret »til konfrontation« – vidneafhøring – begrundelse – samlet og vedvarende overtrædelse – bødeloft«

I sag C-702/19 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 20. september 2019,

Silver Plastics GmbH & Co. KG, Troisdorf (Tyskland), ved Rechtsanwalt M. Wirtz, og Rechtsanwältin S. Möller,

Johannes Reifenhäuser Holding GmbH & Co. KG, Troisdorf, ved Rechtsanwalt C. Karbaum,

appellanter,

den anden part i appelsagen:

Europa-Kommissionen ved G. Meessen, I. Zaloguin og L. Wildpanner, som befuldmægtigede,

sagsøgt i første instans,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af formanden for Fjerde Afdeling, M. Vilaras (refererende dommer), som fungerende formand for Niende Afdeling, og dommerne D. Šváby og S. Rodin,

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

* Processprog: tysk.

Dom

1 Med deres appelskrift har Silver Plastics GmbH & Co. KG og Johannes Reifenhäuser Holding GmbH & Co. KG nedlagt påstand om ophævelse af Den Europæiske Unions Rets dom af 11. juli 2019, Silver Plastics og Johannes Reifenhäuser mod Kommissionen (T-582/15, ikke trykt i Sml., herefter »den appellerede dom«, EU:T:2019:497), hvorved Retten frifandt Kommissionen for deres principale påstand om annullation af Kommissionens afgørelse C(2015) 4336 final af 24. juni 2015 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag AT.39563 – fødevareemballage) (herefter »den omtvistede afgørelse«), og for deres subsidiære påstand om nedsættelse af de bøder, som appellanterne er blevet pålagt.

Retsforskrifter

2 Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [artikel 101 TEUF] og [102 TEUF] (EFT 2003, L 1, s. 1) fastsætter følgende i artikel 23, stk. 2 og 3:

»2. Kommissionen kan ved beslutning pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger bøder, hvis de forsætligt eller uagtsomt:

a) overtræder [artikel 101 TEUF eller 102 TEUF] […]

[…]

Bøden kan for hver af de virksomheder, som har deltaget i overtrædelsen, ikke overstige 10% af den samlede omsætning i det foregående regnskabsår.

[…]

3. Ved fastlæggelse af bødens størrelse skal der tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed.«

Sagens baggrund

3 Baggrunden for sagen er anført i den appellerede doms præmis 1-10 og kan med henblik på nærværende sag sammenfattes som følger.

4 Den første appellant, Silver Plastics, er et selskab, der fremstiller og leverer forskellige fødevareemballageprodukter, og 99,75% af selskabets kapitalandele var på tidspunktet for de faktiske omstændigheder, som førte til vedtagelsen af den omtvistede afgørelse, ejet af den anden appellant, Johannes Reifenhäuser Holding.

5 Det fremgår af præmis 2-6 i den appellerede dom, at Europa-Kommissionen som følge af en anmodning om bødenedsættelse indgivet den 18. marts 2008 af den virksomhed, som koncernen, hvis moderselskab er Linpac Group Ltd (herefter »Linpac«), udgør, indledte en procedure efter artikel 101 TEUF og artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde af 2. maj 1992 (EFT 1994, L 1, s. 3) inden for sektoren for fødevareemballage til detailhandelen, der førte til vedtagelsen af den omtvistede afgørelse.

6 Som Retten anførte i den appellerede doms præmis 7 og 8, konstaterede Kommissionen i denne afgørelse, at selskaber, der er aktive i ovennævnte sektor, fra 2000 til 2008 havde deltaget i en samlet og vedvarende overtrædelse bestående af fem særskilte overtrædelser, som var afgrænset efter det geografiske område, som blev forsynet, nemlig Italien, Sydvesteuropa, Nordvesteuropa, Central- og

Østeuropa samt Frankrig (herefter »den pågældende overtrædelse«). De omhandlede produkter var polystyrenbakker, der bruges til emballering af varer til detailhandelen, og for Nordvesteuropa-kartellets vedkommende bakker af hård plast.

7 Således som Retten anførte i den appellerede doms præmis 10, lød den omtvistede afgørelses dispositive del nærmere bestemt således:

»Artikel 1

[…]

3. Følgende virksomheder har overtrådt artikel 101 TEUF og artikel 53 i aftalen [om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde] ved i de angivne tidsrum at have deltaget i en samlet og vedvarende overtrædelse, som består i flere forskellige overtrædelser, der vedrører polystyrenbakker og bakker af hård plast til fødevarer solgt i detailhandelen, og omfatter Nordvesteuropas område:

[…]

d) Silver Plastics […] og [Johannes Reifenhäuser Holding] fra den 13. juni 2002 til den 29. oktober 2007.

[…]

5. Følgende virksomheder har overtrådt artikel 101 [TEUF] ved i de angivne tidsrum at have deltaget i en samlet og vedvarende overtrædelse, som består i flere forskellige overtrædelser, der vedrører polystyrenbakker og bakker af hård plast til fødevarer solgt i detailhandelen, og omfatter Frankrigs område:

[…]

e) Silver Plastics […] og [Johannes Reifenhäuser Holding] fra den 29. juni 2005 til den 5. oktober 2005.

Artikel 2

[…]

3. For den i artikel 1, [stk. 3,] omhandlede overtrædelse pålægges følgende bøder:

[…]

e) Silver Plastics […] og [Johannes Reifenhäuser Holding] i fællesskab og solidarisk: […] 20 317 000 EUR

[…]

5. For den i artikel 1, [stk. 5,] omhandlede overtrædelse pålægges følgende bøder:

[…]

e) Silver Plastics […] og [Johannes Reifenhäuser Holding] i fællesskab og solidarisk: […] 893 000 EUR

[…]«

Sagen for Retten og den appellerede dom

8 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 11. september 2015 anlagde appellanterne sag med principal påstand om annullation af den omtvistede afgørelse og subsidiær påstand om nedsættelse af den bøde, der er pålagt ved afgørelsen. Kommissionen blev frifundet ved den appellerede dom.

9 Særligt ved gennemgangen af det første led i appellanternes første anbringende, hvormed de i det væsentlige havde gjort gældende, at Kommissionen ikke havde fremlagt noget troværdigt og tilstrækkeligt bevis for, at der foreligger en aftale eller samordnet praksis i Nordvesteuropa, undersøgte Retten bl.a. i den appellerede doms præmis 44-66 de af appellanterne fremførte argumenter for at anfægte Silver Plastics' deltagelse i et konkurrencebegrænsende møde, som fandt sted den 13. juni 2002. I forlængelse af denne undersøgelse fastslog Retten i den appellerede doms præmis 67, at »selv om en vis tvetydighed for så vidt angår det nøjagtige starttidspunkt [for et andet møde, som fandt sted den samme dag, og som ikke havde et konkurrencebegrænsende formål,] ikke kan afvises, foreligger der tilstrækkelige beviser for, at konkurrenter, herunder Silver Plastics, mødtes i tilknytning til [dette andet] møde for at drøfte prisstrategier«.

10 Efter en undersøgelse af det andet led i appellanternes første anbringende om, at der ikke forelå en samlet og vedvarende overtrædelse, der vedrørte markedet for polystyrenbakker og bakker af hård plast i Nordvesteuropa, fastslog Retten i den appellerede doms præmis 191, at Kommissionen med rette havde antaget, at Silver Plastics havde deltaget i denne samlede og vedvarende overtrædelse.

11 Ved gennemgangen af appellanternes tredje anbringende om en tilsidesættelse af princippet om processuel ligestilling og af retten »til konfrontation« undersøgte Retten i den appellerede doms præmis 226-236 appellanternes anmodninger om, at Retten skulle afhøre fem vidner og tilrettelægge et krydsforhør af et af disse vidner. I denne forbindelse bemærkes, at som det fremgår af den appellerede doms præmis 232-234, fastslog Retten, at i betragtning af, at appellanterne for Retten havde fremlagt og anvendt skriftlige erklæringer fra de vidner, som de ønskede skulle afgive forklaring, fremgik det ikke af de af appellanterne fremførte argumenter til støtte for deres anmodning, at disse personers vidneforklaringer kunne tilføje de beviser, der allerede indgik i sagsakterne, og som ifølge den appellerede doms præmis 235 var tilstrækkeligt oplysende, en merværdi. Retten besluttede følgelig i den appellerede doms præmis 236, at den hverken anså det for nødvendigt eller hensigtsmæssigt at imødekomme appellanternes anmodning om vidneførsel.

12 I den appellerede doms præmis 255-279 behandlede Retten appellanternes femte anbringende om en tilsidesættelse af artikel 23, stk. 2, første og andet afsnit, i forordning (EF) nr. 1/2003, sammenholdt med artikel 101, stk. 1, TEUF, for så vidt som Kommissionen lagde til grund, at de to appellanter udgjorde en økonomisk enhed.

13 I denne henseende konstaterede Retten for det første i den appellerede doms præmis 265 og 266, at appellanterne ikke havde bestridt, at Johannes Reifenhäuser Holding i den periode, der omfatter den pågældende overtrædelse i Nordvesteuropa, ejede 99,75% af kapitalen i Silver Plastics, og at Kommissionen derfor i forhold til dem kunne støtte sig til den formodning, at den førstnævnte udøvede en bestemmende indflydelse på den sidstnævnte, hvilket er anerkendt i Domstolens praksis. Dernæst undersøgte Retten i den appellerede doms præmis 267-279 de forskellige argumenter, som appellanterne havde fremført, og den konkluderede i dommens præmis 280 og 281, at appellanterne ikke havde fremlagt beviser, der kunne afkræfte denne formodning, således at det femte anbringende skulle forkastes som ugrundet.

14 Endelig undersøgte Retten i den appellerede doms præmis 287-314 appellanternes sjette anbringende, hvormed appellanterne nærmere bestemt havde påberåbt sig en tilsidesættelse af artikel 23, stk. 2, andet afsnit, i forordning nr. 1/2003 med henvisning til, at Kommissionen med henblik på fastsættelsen af den relevante omsætning for beregningen af det i denne bestemmelse fastsatte loft på

10%, havde taget hensyn til selskabet Reifenhäuser GmbH & Co. KG Maschinenfabriks (herefter »Maschinenfabrik«) omsætning, selv om Johannes Reifenhäuser Holding på tidspunktet for vedtagelsen af den omtvistede afgørelse ikke længere havde nogen kapitalandele i dette selskab.

15 Retten fandt således i den appellerede doms præmis 307-310, at for så vidt som den omtvistede afgørelse blev vedtaget den 24. juni 2015, havde Kommissionen for så vidt angår Johannes Reifenhäuser Holding med rette fastsat loftet for den bøde, som blev pålagt selskabet ved den omtvistede afgørelse, på grundlag af regnskabsåret 2013/2014, hvilket var det sidste afsluttede regnskabsår før vedtagelsen af den omtvistede afgørelse. Den omstændighed, at Johannes Reifenhäuser Holdings salg af Maschinenfabrik blev behørigt registreret den 28. maj 2015 med tilbagevirkende kraft fra den 30. september 2014, kunne efter Rettens opfattelse ikke have nogen indflydelse på Johannes Reifenhäuser Holdings omsætning i regnskabsåret 2013/2014, der sluttede den 30. juni 2014. Efter at have forkastet visse af appellanternes yderligere argumenter fastslog Retten i den appellerede doms præmis 315, at det sjette anbringende skulle forkastes.

Parternes påstande for Domstolen

16 Appellanterne har nedlagt følgende påstande:

– Den appellerede dom ophæves, og sagen hjemvises til Retten.

– Subsidiært ophæves den appellerede dom, og den omtvistede afgørelse annulleres, for så vidt som den angår Johannes Reifenhäuser Holding, og størrelsen af den bøde, der er pålagt Silver Plastics, nedsættes til et beløb, som ikke overstiger 10% af dette selskabs omsætning i det sidste afsluttede regnskabsår.

– Mere subsidiært ophæves den appellerede dom, og størrelsen af den bøde, der er pålagt appellanterne solidarisk, nedsættes til et beløb, som ikke overstiger 10% af disse selskabers omsætning uden hensyntagen til Maschinenfabriks omsætning.

– Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

17 Kommissionen har nedlagt påstand om, at appellen forkastes, og at appellanterne tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

Om appellen

18 Appellanterne har til støtte for deres appel fremsat syv anbringender vedrørende for det første tilsidesættelse af artikel 6 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«), sammenholdt med artikel 47, stk. 2, og artikel 48, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«) samt princippet om umiddelbarhed, for det andet tilsidesættelse af »retten til konfrontation«, for det tredje tilsidesættelse af princippet om processuel ligestilling, for det fjerde tilsidesættelse af begrundelsespligten, for det femte tilsidesættelse af artikel 23, stk. 3, i forordning nr. 1/2003, for det sjette tilsidesættelse af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 for så vidt angår konstateringen af, at der foreligger en økonomisk enhed, og, for det syvende, tilsidesættelse af den samme bestemmelse med hensyn til loftet for den bøde, der er pålagt appellanterne solidarisk.

Det første anbringende om tilsidesættelse af artikel 6 EMRK, sammenholdt med chartrets artikel 47, stk. 2, og artikel 48, stk. 2, samt princippet om umiddelbarhed

Parternes argumenter

19 Appellanterne har gjort gældende, at der skal tages hensyn til de processuelle garantier og retten til et forsvar, som er fastlagt i artikel 6, stk. 1 og 3, EMRK, således som de er fortolket i praksis fra Menneskerettighedsdomstolen, og i chartrets artikel 47, stk. 2, og artikel 48, stk. 2, inden for rammerne af sager for Unionens retsinstanser, herunder procedurer vedrørende karteller, idet sådanne procedurer er af strafferetlig karakter.

20 For så vidt som Retten imidlertid begrænsede sig til alene at tage hensyn til referaterne af erklæringerne fra W. til Silver Plastics' advokater, uden at indkalde denne for at blive hørt personligt som vidne, har den tilsidesat retten til en retfærdig rettergang, som er sikret ved EMRK's artikel 6 samt ved chartrets artikel 47, stk. 2, og artikel 48, stk. 2, og tilsidesat princippet om bevisoptagelsens umiddelbarhed.

21 Ifølge appellanterne, der i denne henseende bl.a. har påberåbt sig dels Menneskerettighedsdomstolens dom af 16. juli 2019, Júlíus Þór Sigurþórsson mod Island (CE:ECHR:2019:0716JUD003879717), dels Domstolens dom af 29. juli 2019, Gambino og Hyka (C-38/18, EU:C:2019:628), samt generaladvokat Bots forslag til afgørelse i den sag, der gav anledning til denne dom, kræver retten til en retfærdig rettergang, der er sikret ved EMRK's artikel 6, stk. 1, at en domstol, som foretager prøvelsen af en persons skyld, optager alle nødvendige vidneudsagn gennem en personlig afhøring af vidnet og ikke udelukkende baserer sig på en skriftlig erklæring fra dette vidne.

22 Efter appellanternes opfattelse følger det heraf, at Retten, i modsætning til hvad den bemærkede i den appellerede doms præmis 230, ikke gyldigt kunne afgøre den tvist, som den havde fået forelagt, uden at afhøre W. personligt. I modsætning til det, som Retten gav udtryk for i den appellerede doms præmis 229, kan den desuden ikke uden at foretage en sådan afhøring vurdere relevansen af en sådan afhøring ved blot at antage, at den under alle omstændigheder ikke kan ændre udfaldet heraf.

23 Kommissionen er af den opfattelse, at det første appelanbringende skal afvises, for så vidt som det reelt tilsigter at anfægte Rettens vurdering af de faktiske omstændigheder, og at det under alle omstændigheder er ugrundet.

Domstolens bemærkninger

24 Det skal indledningsvis bemærkes, at selv om de grundlæggende rettigheder, som er fastsat i EMRK, udgør generelle principper i EU-retten, således som det bekræftes af artikel 6, stk. 3, TEU, og selv om chartrets artikel 52, stk. 3, bestemmer, at de af chartrets rettigheder, som svarer til dem, der er sikret ved EMRK, har samme betydning og omfang som i nævnte konvention, udgør EMRK ikke et retligt instrument, der er formelt integreret i Unionens retsorden, idet Unionen ikke har tiltrådt den (dom af 16.7.2020, Facebook Ireland og Schrems, C-311/18, EU:C:2020:559, præmis 98 og den deri nævnte retspraksis).

25 I denne henseende har Domstolen også angivet, at i det omfang chartret indeholder rettigheder svarende til dem, der er sikret ved EMRK, tilsigter chartrets artikel 52, stk. 3, at sikre den nødvendige sammenhæng mellem de i chartret indeholdte rettigheder og de tilsvarende ved EMRK sikrede rettigheder, »dog uden at dette berører EU-rettens og Den Europæiske Unions Domstols autonomi« (jf. i denne retning dom af 20.3.2018, Menci, C-524/15, EU:C:2018:197, præmis 23). Ifølge forklaringerne til chartret om grundlæggende rettigheder (EUT 2007, C 303, s. 17) svarer chartrets artikel 47, stk. 2, til EMRK's artikel 6, stk. 1, og indholdet af chartrets artikel 48 er »det samme« som EMRK's artikel 6, stk. 2 og 3. Domstolen skal derfor sørge for, at den fortolkning, som den foretager af

chartrets artikel 47, stk. 2, og artikel 48, sikrer et beskyttelsesniveau, som ikke tilsidesætter det beskyttelsesniveau, der er sikret ved EMRK's artikel 6, således som denne fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (jf. analogt dom af 26.9.2018, Belastingdienst/Toeslagen (Opsættende virkning af appelsager), C-175/17, EU:C:2018:776, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).

26 Herefter skal appellanternes første anbringende forstås således, at det nærmere bestemt gøres gældende, at Retten ved at nægte at lade W. afgive mundtlig forklaring som vidne har tilsidesat deres ret til en retfærdig rettergang, som bl.a. er fastlagt i chartrets artikel 47, stk. 2, og artikel 48, stk. 2.

27 Det følger heraf, at et sådant anbringende i modsætning til det af Kommissionen anførte ikke tager sigte på at rejse tvivl om Rettens vurdering af de faktiske omstændigheder, men foreholder den, at den begik en retlig fejl. Den skal derfor antages til realitetsbehandling.

28 For så vidt angår gennemgangen af dette anbringende med hensyn til realiteten bemærkes, at det i henhold til Domstolens faste praksis alene tilkommer Retten at bedømme, om det er nødvendigt at supplere bevismaterialet i de sager, der forelægges til afgørelse (dom af 24.9.2009, Erste Group Bank m.fl. mod Kommissionen, C-125/07 P, C-133/07 P og C-137/07 P, EU:C:2009:576, præmis 319 og den deri nævnte retspraksis).

29 Selv om en anmodning om afhøring af vidner, som fremsættes i stævningen, indeholder en angivelse af, hvilke konkrete faktiske omstændigheder vidnet eller vidnerne skal afhøres om, og hvilke grunde der gør afhøringen berettiget, skal Retten, således som Domstolen tidligere har fastslået, vurdere, om anmodningen er berettiget i forhold til sagens genstand og nødvendigheden af at afhøre de pågældende vidner (dom af 19.12.2013, Siemens m.fl. mod Kommissionen, C-239/11 P, C-489/11 P og C-498/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:866, præmis 323 og den deri nævnte retspraksis).

30 Det skøn, der tilkommer Retten, er foreneligt med den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang og navnlig med bestemmelserne i chartrets artikel 47, stk. 2, og artikel 48, stk. 2, sammenholdt med artikel 6, stk. 3, litra d), EMRK. Det fremgår således af Domstolens praksis, at denne sidstnævnte bestemmelse ikke tildeler den anklagede en absolut ret til at opnå vidneførsel for en domstol, og at det principielt tilkommer den nationale domstol at afgøre, om det er nødvendigt eller hensigtsmæssigt at indkalde et vidne. EMRK's artikel 6, stk. 3, kræver ikke, at ethvert vidne skal indkaldes, men tilsigter en fuldstændig ligestilling mellem parterne, således at det sikres, at rettergangen, når den betragtes i sin helhed, har givet den anklagede en passende og tilstrækkelig adgang til at tage til genmæle over for den mistanke, der hviler på ham (dom af 19.12.2013, Siemens m.fl. mod Kommissionen, C-239/11 P, C-489/11 P og C-498/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:866, præmis 324 og 325 og den deri nævnte retspraksis).

31 I det foreliggende tilfælde kan det konstateres, at Retten efter en nærmere undersøgelse af en helhed af beviser, som appellanterne havde rig mulighed for at bestride, fastslog, dels i den appellerede doms præmis 153, at Kommissionen i den omtvistede afgørelse havde ført tilstrækkeligt bevis for Silver Plastics' deltagelse i konkurrencebegrænsende aftaler og samordnet praksis, dels i den samme doms præmis 191, at Silver Plastics havde deltaget i en samlet og vedvarende overtrædelse i Nordvesteuropa.

32 I den appellerede doms præmis 232 og 233 anførte Retten i øvrigt, at appellanterne for Retten havde fremlagt erklæringer fra flere personer, herunder W.'s erklæringer, som de kunne bruge til støtte for deres argumenter. Retten tilføjede i dommens præmis 234, at det ikke fremgik af den af appellanterne anførte begrundelse vedrørende brugbarheden af disse personers vidneudsagn, at Rettens afhøring af dem som vidner kunne tilføje de beviser, der allerede indgik i sagsakterne, en merværdi.

33 Retten fandt således, som det fremgår af den appellerede doms præmis 236, at det i forhold til sagens genstand og sagsakterne hverken var nødvendigt eller hensigtsmæssigt at imødekomme appellanternes anmodning om vidneførsel. Retten kunne derfor uden at begå en retlig fejl forkaste denne begæring.

34 Denne betragtning drages ikke i tvivl af den lære, som kan udledes af Menneskerettighedsdomstolens dom af 16. juli 2019, Júlíus Þór Sigurþórsson mod Island (CE:ECHR:2019:0716JUD003879717), som appellanterne har påberåbt sig. Således som det i det væsentlige fremgår af dommens §§ 39-44, er det, henset til de særlige omstændigheder i den sag, der gav anledning til denne dom, at den pågældende domstol fastslog, at der forelå en tilsidesættelse af artikel 6, stk. 1, EMRK. Disse omstændigheder, der er karakteriseret ved den omstændighed, at tiltalte, som var blevet frifundet i første instans, efterfølgende blev endeligt dømt ved en appelinstans, der mindskede bevisværdien af mundtlige vidneforklaringer afgivet ved retten i første instans, selv om den pågældende retsinstans ikke i henhold til sin nationale lovgivning kunne revurdere de mundtlige vidneforklaringer, der blev fremlagt ved denne instans, uden på ny at høre dem, der afgav dem, kan dog på ingen måde sammenlignes med omstændighederne i den sag, der gav anledning til den appellerede dom.

35 Dom af 29. juli 2019, Gambino og Hyka (C-38/18, EU:C:2019:628), som appellanterne ligeledes har påberåbt sig, kan heller ikke føre til en anden konklusion.

36 Den nævnte dom vedrører fortolkningen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/29/EU af 25. oktober 2012 om minimumsstandarder for ofre for kriminalitet med hensyn til rettigheder, støtte og beskyttelse og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2001/220/RIA (EUT 2012, L 315, s. 57). Domstolen fastslog heri, at artikel 16 og 18 i direktiv 2012/29 skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter et offer for en forbrydelse i et tilfælde, hvor offeret er blevet afhørt én gang for et dommerkollegium for en straffedomstol i første instans, og hvor sammensætningen af dette dommerkollegium efterfølgende er blevet ændret, principielt skal afhøres på ny for den nye sammensætning af dommerkollegiet, hvis en af sagens parter modsætter sig, at sidstnævnte dommerkollegium lægger udskriften fra retsbogen af den første afhøring af det nævnte offer til grund (dom af 29.7.2019, Gambino og Hyka, C-38/18, EU:C:2019:628, præmis 59).

37 Det er i denne sammenhæng, at betragtningen i præmis 42 og 43 i dom af 29. juli 2019, Gambino og Hyka (C-38/18, EU:C:2019:628), hvorefter de personer, der har ansvaret for at træffe afgørelse om, hvorvidt en tiltalt er skyldig eller uskyldig, principielt skal afhøre vidnerne personligt og bedømme disses troværdighed, idet et af de væsentlige elementer i en retfærdig rettergang i straffesager således er den tiltaltes mulighed for at blive stillet over for vidnerne under tilstedeværelse af den dommer, der i sidste ende træffer afgørelse, skal ses.

38 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at sagen for Retten ikke vedrørte en »straffesag« som omhandlet i direktiv 2012/29, men et annullationssøgsmål til prøvelse af en administrativ afgørelse, hvorved der blev pålagt appellanterne, to juridiske personer, en bøde for tilsidesættelse af EU-konkurrencereglerne.

39 Uafhængigt af spørgsmålet om, hvorvidt appellanterne under sådanne omstændigheder kan sidestilles med de tiltalte i en straffesag, er det tilstrækkeligt at bemærke, at der i det foreliggende tilfælde på ingen måde er tale om en ny afhøring af et vidne, der allerede er blevet afhørt, for et nyt dommerkollegium, men om en eventuel forpligtelse for Retten til at afhøre et vidne, som appellanterne har anmodet om afhøring af. En sådan forpligtelse kan imidlertid ikke udledes af præmis 42 og 43 i dom af 29. juli 2019, Gambino og Hyka (C-38/18, EU:C:2019:628).

40 Endelig skal appellanternes argumentation om, at Retten i det væsentlige ikke kunne tage stilling til troværdigheden af W.'s erklæringer uden at have afhørt vedkommende som vidne, også forkastes.

41 En mundtlig afhøring er nemlig ikke det eneste middel, der gør det muligt at vurdere troværdigheden af en persons erklæringer. Retsinstansen kan herved bl.a. støtte sig på andre beviser, der understøtter disse erklæringer, eller tværtimod modsiger dem.

42 Det er således netop som følge af den omstændighed, at W.'s erklæringer blev modsagt af andre beviser, der blev fremlagt for Retten, at den i den appellerede doms præmis 74, 102 og 107 udtalte, at disse erklæringer, som appellanterne henviste til i deres anbringende, var lidet eller slet ikke troværdige.

43 Henset til samtlige ovennævnte betragtninger skal det første appelanbringende forkastes som ugrundet.

Det andet anbringende om tilsidesættelse af »retten til konfrontation«

Parternes argumenter

44 Appellanterne har gjort gældende, at Retten tilsidesatte deres »ret til konfrontation«, som er fastlagt i artikel 6, stk. 1 og stk. 3, litra d), EMRK, da den afviste deres anmodning om selv at måtte afhøre W. i sin egenskab af hovedvidne.

45 Ifølge appellanterne fremgår det af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at hvis en retsinstans har anvendt bevismidler og baseret sin afgørelse på disse af hensyn til »retten til konfrontation«, skal forsvaret gives mulighed for at tage stilling til de konklusioner, der følger af de konklusioner, der følger af de nævnte bevismidler.

46 Appellanterne har i denne forbindelse anført, at W. som den vigtigste kilde til Linpacs anmodning om bødenedsættelse var anklagemyndighedens hovedvidne i den sag, der førte til vedtagelsen af den omtvistede afgørelse og herefter den appellerede dom. Retten begrundede i afgørende omfang »dommen« over appellanterne på grundlag af W.'s erklæringer i denne anmodning uden at give appellanterne mulighed for konfrontation. Retten indskrænkede således appellanternes ret til en sådan konfrontation, uden at der foreligger en legitim grund, der begrunder denne indskrænkning.

47 Kommissionens repræsentanter havde således samtaler med W. i sin egenskab af hovedvidne, idet den udelukkede appellanternes deltagelse i denne høring og hverken udarbejdede et referat heraf eller sendte det til appellanterne. For at opveje denne ubalance var det nødvendigt at give appellanterne mulighed for selv at afhøre W. ved Kommissionen eller i det mindste ved Retten.

48 Kommissionen har bestridt denne argumentation. Den har anført, at appellanternes argument om, at det var umuligt for dem selv at afhøre W. under den administrative procedure, skal afvises, da det ikke vedrører den appellerede dom. Under alle omstændigheder skal samtlige argumenter, som appellanterne har fremført i forbindelse med det andet anbringende, forkastes som ugrundet.

Domstolens bemærkninger

49 Med deres andet anbringende har appellanterne i det væsentlige gjort gældende, at Retten i henhold til chartrets artikel 47, stk. 2, og artikel 48, stk. 2, sammenholdt med artikel 6 EMRK, var forpligtet til at imødekomme deres anmodning om at afhøre W. som vidne for at give dem mulighed for selv at afhøre ham med henvisning til, at vedkommende var »anklagemyndighedens hovedvidne« i den sag, der vedrørte appellanterne, og blev afhørt af Kommissionen, uden at appellanternes repræsentanter kunne deltage i denne afhøring.

50 Det er således kun for fuldstændighedens skyld, at appellanterne har påberåbt sig W.'s afhøring ved Kommissionen, således at det af denne hævdede, hvorefter et sådant argument, som er fremført i en appel, ikke skal antages til realitetsbehandling, skal afvises.

51 Hvad angår bedømmelsen af dette anbringende med hensyn til realiteten skal det bemærkes, at appellanterne netop har foreholdt Retten, at den ikke afhørte W. som et vidne, således at W. logisk set ikke kan kvalificeres som et »hovedvidne« ved Retten.

52 Det fremgår heller ikke af den appellerede dom, at Retten tog hensyn til en bestemt skriftlig erklæring fra W., som Kommissionen havde fremlagt. De eneste skriftlige erklæringer fra W., som Retten tog hensyn til, er, således som det fremgår af den appellerede doms præmis 34-39, dem, som appellanterne selv har fremlagt.

53 Selv om det fremgår af den appellerede doms præmis 36, at W. var en af kilderne til de erklæringer med henblik på bødefritagelse, der blev afgivet af Linpac, W.'s tidligere arbejdsgiver, og som Kommissionen bl.a. baserede sig på i den omtvistede afgørelse, forholder det sig ikke desto mindre således, at erklæringerne fra denne virksomhed blev afgivet på eget ansvar med bevidsthed om de potentielt negative virkninger, som fremlæggelsen af unøjagtige oplysninger kan have (jf. i denne retning dom af 19.12.2013, Siemens m.fl. mod Kommissionen, C-239/11 P, C-489/11 P og C-498/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:866, præmis 138). Den omstændighed, at W. var en af kilderne til disse erklæringer – endog den vigtigste kilde hertil – er derfor ikke tilstrækkelig til at kvalificere den pågældende som »hovedvidne«.

54 Appellanternes argument om, at Retten, eftersom Kommissionen afhørte W. forud for vedtagelsen af den omtvistede afgørelse uden tilstedeværelsen af appellanternes repræsentanter, var forpligtet til at indkalde W. som vidne for at give appellanterne mulighed for selv at afhøre ham, kan heller ikke tages til følge. Appellanterne var nemlig i stand til selv at kontakte W. med henblik på at opnå en erklæring fra ham, hvilket de i øvrigt har gjort, idet de således indhentede erklæringer blev fremlagt for Retten og taget i betragtning af denne.

55 Det følger heraf, at argumenterne fremført til støtte for det andet anbringende ikke kan godtgøre, at Retten til trods for dens enekompetence i denne forbindelse, som anført i nærværende doms præmis 28-30, ikke med rette kunne nægte at afhøre W. som vidne. Følgelig skal det andet appelanbringende forkastes som ugrundet.

Det tredje anbringende om tilsidesættelse af princippet om processuel ligestilling

Parternes argumenter

56 Appellanterne har gjort gældende, at Retten har tilsidesat princippet om processuel ligestilling, som er en del af retten til en retfærdig rettergang som omhandlet i artikel 6, stk. 1 og stk. 3, litra d), EMRK. Dette princip indebærer efter appellanternes opfattelse, at Retten burde have anordnet personlig afhøring af W. og de andre vidner, som de havde anmodet om afhøring af.

57 Appellanterne har erindret om, at de havde angivet navnene på de vidner, som de ønskede afhørt af Retten samt de faktiske omstændigheder, som de agtede at bevise med disse vidneudsagn. Retten forkastede imidlertid anmodningen om vidneførsel, idet den støttede sig på en begrundelse, som ikke opfylder kravene i Den Europæiske Unions Domstols praksis, som anført bl.a. i præmis 164 i dom af 18. december 2018, Murtazaliyeva mod Rusland (CE:ECHR:2018:1218JUD003665805).

58 Ifølge Kommissionen er det tredje appelanbringende ugrundet og skal forkastes.

Domstolens bemærkninger

59 Hvad for det første angår tilsidesættelsen af princippet om processuel ligestilling, som appellanterne har påberåbt sig, er det tilstrækkeligt at bemærke, at det, for så vidt som Retten ikke afhørte de af Kommissionen foreslåede vidner, ikke kan foreholdes Retten at have tilsidesat dette princip som følge af, at den på tilsvarende vis besluttede ikke at afhøre de af appellanterne foreslåede vidner.

60 For så vidt som appellanterne for det andet i det væsentlige har foreholdt Retten, at den tilsidesatte begrundelsespligten for så vidt angår afvisningen af deres anmodning om vidneførsel, er det tilstrækkeligt at bemærke, at Retten i den appellerede doms præmis 232-235 i fornødent omfang angav grundene til, at den fastslog, at den hverken anså det for nødvendigt eller hensigtsmæssigt at imødekomme appellanternes anmodning om vidneførsel. Derved opfyldte Retten pligten til at begrunde sine domme.

61 Menneskerettighedsdomstolens dom af 18. december 2018, Murtazaliyeva mod Rusland (CE:ECHR:2018:1218JUD003665805), kan ikke rejse tvivl om ovenstående betragtninger. Selv om den nævnte ret i dommens præmis 164 bemærkede, at ræsonnementet hos en ret, for hvilken der er indgivet en anmodning om vidneførsel, skal svare til de begrundelser, der er fremført til støtte for denne anmodning, dvs. at den skal være lige så rig og detaljeret som disse begrundelser, tilføjede den i den nævnte doms præmis 165, at eftersom EMRK ikke kræver en indkaldelse eller afhøring af alle hovedvidner, er nationale retter ikke forpligtet til at besvare hver anmodning herom fra forsvaret detaljeret, idet disse retter dog skal give en passende begrundelse for deres afgørelse.

62 I det foreliggende tilfælde tog Retten imidlertid hensyn til de af appellanterne fremførte grunde til støtte for deres anmodning om vidneførsel, som den sammenfattede i den appellerede doms præmis 221-225, og tog stilling til i den pågældende doms præmis 232-235, på en måde, som ikke kan anses for at være utilstrækkelig.

63 Det følger heraf, at det tredje appelanbringende skal forkastes som ugrundet.

Det fjerde anbringende om tilsidesættelse af begrundelsespligten

Parternes argumenter

64 Appellanterne har gjort gældende, at Retten har tilsidesat forpligtelsen til at begrunde sine afgørelser. For det første er det umuligt at forstå, hvilke indicier Retten lagde til grund for i den appellerede doms præmis 67 at fastslå, at Silver Plastics havde deltaget i det angivelige konkurrencebegrænsende møde den 13. juni 2002. Retten har intet sted forklaret, hvorfor de i den appellerede doms præmis 54 omhandlede håndskrevne noter konstaterer en overtrædelse af EU-konkurrenceretten. Retten bestræbte sig endvidere i den appellerede doms præmis 63 udelukkende på at godtgøre, hvorledes de argumenter, som appellanterne har fremført, ikke nødvendigvis vidner om, at et andet møde, som ikke havde et konkurrencebegrænsende formål, og som blev afholdt den samme dag med deltagelse af Silver Plastics' repræsentanter, begyndte kl. 9, og at sidstnævntes repræsentanter derfor ikke kunne have deltaget i det konkurrencebegrænsende møde, der blev afholdt på det samme tidspunkt. Derimod forbliver grundene til, at Retten fandt, at det møde, som ikke havde et konkurrencebegrænsende formål, var begyndt senere, ukendte. Appellanterne har fremhævet, at de ikke har anfægtet den bevisbedømmelse, som Retten foretog, men gjort gældende, at Retten ikke positivt har underbygget sine antagelser.

65 For det andet har appellanterne foreholdt Retten, at den ved flere lejligheder uden anden form for begrundelse blot anførte, at W.'s skriftlige erklæringer ikke var troværdige.

66 Kommissionen er af den opfattelse, at det fjerde appelanbringende delvis skal afvises, for så vidt som det reelt tilsigter at anfægte den bevisbedømmelse, som Retten foretog, og at det under alle omstændigheder er ugrundet.

Domstolens bemærkninger

67 Således som appellanterne selv har fremhævet, tilsigter det fjerde appelanbringende kontrollen med Rettens overholdelse af pligten til at begrunde sine domme og tager ikke sigte på en ny bedømmelse af de faktiske omstændigheder, i forhold til hvilken Domstolen ikke har nogen kompetence i en appelsag. Følgelig skal Kommissionens argument om, at dette anbringende delvis skal afvises, forkastes.

68 Hvad for det første angår appellanternes argumentation vedrørende den appellerede doms præmis 67 skal det bemærkes, at Retten heri konstaterede, at forskellige konkurrerende virksomheder på det relevante marked, herunder Silver Plastics, mødtes den 13. juni 2002 for at drøfte prisstrategier i tilknytning til et møde, der blev afholdt den samme dag, og som ikke havde et konkurrencebegrænsende formål.

69 Appellanterne havde for Retten i det væsentlige anført, at mødet, der ikke havde et konkurrencebegrænsende formål, og mødet vedrørende priserne blev afholdt samtidigt, således at Silver Plastics' repræsentanter, som havde deltaget i det første møde, ikke også kunne have deltaget i det andet møde.

70 I den appellerede doms præmis 47-66 redegjorde Retten imidlertid udtømmende for alle de elementer, som efter dennes opfattelse viste, at Silver Plastics' repræsentanter havde deltaget i det konkurrencebegrænsende møde vedrørende priserne. I modsætning til, hvad appellanterne har gjort gældende, var det på ingen måde nødvendigt for Retten i denne henseende at fastlægge det nøjagtige starttidspunkt for det møde, der ikke havde et konkurrencebegrænsende formål. Den kunne således uden at tilsidesætte sin begrundelsespligt i den appellerede doms præmis 67 antage, at der forelå en uklarhed med hensyn til starttidspunktet for dette sidstnævnte møde.

71 Hvad angår de håndskrevne noter, hvortil der henvises i den appellerede doms præmis 54, fremgår det, i modsætning hvad appellanterne har gjort gældende, klart af den appellerede doms præmis 56, at de vedrørte de priser, der blev anvendt af forskellige konkurrerende virksomheder, herunder Silver Plastics, og at de som følge heraf godtgjorde en tilsidesættelse af EU-konkurrenceretten.

72 I modsætning til, hvad appellanterne har gjort gældende i stævningen, kan det derfor ikke i den appellerede doms præmis 54, 63 og 67 fastslås, at Retten tilsidesatte begrundelsespligten.

73 For det andet har appellanterne foreholdt Retten, at den ikke gav nogen begrundelse for sin konstatering af, at W.'s erklæringer, som appellanterne fremlagde for den, ikke var troværdige.

74 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at Retten i modsætning til, hvad appellanterne har ladet forstå, ikke foretog en vurdering af troværdigheden af W.'s erklæringer samlet set.

75 Som allerede bemærket i nærværende doms præmis 42 fastslog Retten i flere af præmisserne i den appellerede dom, at kun visse af W.'s udtalelser i de erklæringer, som den blev forelagt af appellanterne, var lidet eller slet ikke troværdige, eftersom de var modsagt af de andre af Retten nævnte beviser.

76 Retten kan derfor ikke foreholdes, at den tilsidesatte sin begrundelsespligt for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt W.'s erklæringer samlet set er troværdige eller ej.

77 Derfor må det fjerde anbringende forkastes som ugrundet.

Det femte anbringende om tilsidesættelse af artikel 23, stk. 3, i forordning nr. 1/2003

Parternes argumenter

78 Appellanterne har gjort gældende, at Retten tilsidesatte artikel 101 TEUF og artikel 23, stk. 3, i forordning nr. 1/2003, da den fastslog, at den pågældende overtrædelse i Nordvesteuropa, der var genstand for den omtvistede afgørelse, udgjorde en samlet og vedvarende overtrædelse vedrørende markedet for bakker af hård plast, som bl.a. omfattede perioden fra den 13. juni 2002 til den 24. august 2004. Retten har ikke godtgjort, at der i løbet af denne periode forelå en samlet plan på det relevante marked, som blev forlænget i forbindelse med individuelle overtrædelser, som er indbyrdes forbundne. Derimod medgav den selv i den appellerede doms præmis 177, at et møde, der havde det nævnte marked som formål, blev afholdt for første gang den 24. august 2004.

79 Den fejl, som Retten begik, havde konsekvenser for størrelsen af den bøde, der er pålagt appellanterne, for så vidt som bøden blev fastsat på grundlag af et udgangsbeløb, der er baseret på omsætningen inden for regnskabsåret 2006 på grundlag af bl.a. salget af bakker af hård plast. Dette beløb blev dernæst multipliceret med antallet af år med den pågældende overtrædelse, hvilket medførte, at omsætningen i forbindelse med afsætningen af bakker af hård plast i perioden forud for september 2004 blev medregnet.

80 Kommissionen har bestridt appellanternes argumentation og er af den opfattelse, at det femte appelanbringende skal forkastes.

Domstolens bemærkninger

81 Det skal bemærkes, at begrebet »samlet og vedvarende overtrædelse« som anerkendt i Domstolens praksis forudsætter en »samlet plan«, hvori der indgår forskellige handlinger, fordi de har det samme formål, nemlig at fordreje konkurrencevilkårene inden for det indre marked, og det uafhængigt af det forhold, at en eller flere af disse handlinger også i sig selv og isoleret betragtet kan udgøre en tilsidesættelse af artikel 101 TEUF (dom af 26.1.2017, Villeroy & Boch mod Kommissionen, C-644/13 P, EU:C:2017:59, præmis 47 og den deri nævnte retspraksis).

82 Det fremgår af denne retspraksis, at en virksomheds deltagelse i en samlet og vedvarende overtrædelse ikke kræver dens direkte deltagelse i hele den samlede konkurrencebegrænsende adfærd, og at det heller ikke kræves, at alle de virksomheder, der deltager i en samlet og vedvarende overtrædelse, er aktive på det samme marked (jf. i denne retning dom af 26.1.2017, Villeroy & Boch mod Kommissionen, C-644/13 P, EU:C:2017:59, præmis 49 og 51 og den deri nævnte retspraksis).

83 I det foreliggende tilfælde fremgår det af den appellerede doms præmis 177, at Retten inden for rammerne af sin selvstændige vurdering af de faktiske omstændigheder konstaterede, at den pågældende overtrædelse i Nordvesteuropa, som appellanterne deltog i, havde vedrørt både polystyrenbakker og bakker af hård plast. Af disse grunde fastslog Retten derfor, at der forelå »en samlet plan«, som omfattede begge disse produkter.

84 I betragtning af denne konstatering er det uden at begå en retlig fejl, at Retten tilsluttede sig konstateringen i begrundelsen for den omtvistede afgørelse, hvorefter appellanterne havde deltaget i en samlet og vedvarende overtrædelse i Nordvesteuropa vedrørende både polystyrenbakker og bakker af hård plast i perioden fra den 13. juni 2002 til den 29. oktober 2007.

85 Selv om det antages, at det første møde, der omhandlede bakker af hård plast, først fandt sted den 24. august 2004, således som appellanterne har gjort gældende, er denne omstændighed nemlig uden relevans for deres deltagelse i en samlet og vedvarende overtrædelse, som vedrører såvel polystyrenbakker og bakker af hård plast, idet gennemførelsen af »den samlede plan«, som fastslået af Retten, i den forstand, der er fastlagt i Domstolens praksis som omhandlet i nærværende doms præmis 81, hvori handlingerne vedrørende bakkerne af hård plast ligeledes indgik, begyndte den 13. juni 2002.

86 Det følger heraf, at det femte appelanbringende skal forkastes som ugrundet.

Det sjette anbringende om tilsidesættelse af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 for så vidt angår konstateringen af, at der foreligger en økonomisk enhed

Parternes argumenter

87 Appellanterne har gjort gældende, at Retten har tilsidesat artikel 23, stk. 2, første og andet punktum, i forordning nr. 1/2003, sammenholdt med artikel 101, stk. 1, TEUF, idet den baserede sin begrundelse på en forudsætning om, at de udgjorde en økonomisk enhed, hvilket er i strid med de faktiske omstændigheder og beviser, som appellanterne havde fremført, og som kunne afkræfte en sådan formodning for, at Johannes Reifenhäuser Holding ejede størstedelen af kapitalen i Silver Plastics. Det fremgår af flere af de for Retten påberåbte forhold, at Johannes Reifenhäuser Holding ikke på noget tidspunkt præsenterede sig som ejer af Silver Plastics over for tredjemand. Johannes Reifenhäuser Holding er kun et administrativt selskab og burde ikke have været taget i betragtning med henblik på at fastslå, at der foreligger en økonomisk enhed. Selskabets i vidt omfang generiske formål er, i modsætning til hvad der fastslås i den appellerede doms præmis 269, ikke til hinder for en sådan betragtning.

88 Kommissionen har bestridt appellanternes argumentation.

Domstolens bemærkninger

89 Det skal bemærkes, at Retten i den appellerede doms præmis 265 anførte, at Johannes Reifenhäuser Holding i den af den pågældende overtrædelse omfattede periode ejede størstedelen af kapitalen (99,75%) i Silver Plastics.

90 Retten fastslog følgelig i den appellerede doms præmis 266, at Kommissionen kunne støtte sig til den formodning, at i det konkrete tilfælde, hvor moderselskabet direkte eller indirekte ejer hele eller størstedelen af kapitalen i det datterselskab, som har overtrådt de EU-retlige konkurrenceregler, foreligger der en afkræftelig formodning for, at det pågældende moderselskab faktisk udøver en bestemmende indflydelse på sit datterselskab (jf. i denne retning dom af 25.10.1983, AEG-Telefunken mod Kommissionen, 107/82, EU:C:1983:293, præmis 50, og af 16.6.2016, Evonik Degussa og AlzChem mod Kommissionen, C-155/14 P, EU:C:2016:446, præmis 28).

91 Efter i den appellerede doms præmis 267-279 at have analyseret de argumenter og beviselementer, som appellanterne havde fremført, fastslog Retten i dommens præmis 280, at disse ikke var tilstrækkelige til at afkræfte den i den foregående præmis nævnte formodning.

92 Appellanterne har med deres argumentation til støtte for nærværende anbringende i det væsentlige gentaget de argumenter, som de havde fremført for Retten med henblik på at godtgøre, at Johannes Reifenhäuser Holding ikke udøvede en bestemmende indflydelse på Silver Plastics, uden at præcisere den fejl, som Retten begik ved denne bedømmelse.

93 Det fremgår af Domstolens faste praksis, at et appelskrift præcist skal angive, hvilke elementer der anfægtes i den dom eller kendelse, som påstås ophævet, samt de retlige argumenter, der særligt støtter denne påstand. Dette krav er imidlertid ikke opfyldt, når appelskriftet – endog uden at indeholde en argumentation, der har til formål præcist at angive den retlige fejl, den appellerede dom eller kendelse angiveligt er behæftet med – blot gentager de anbringender og argumenter, der allerede er blevet fremført for Retten (kendelse af 4.7.2012, Région Nord-Pas-de-Calais mod Kommissionen, C-389/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2012:408, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).

94 Det følger heraf, at det sjette anbringende skal afvises.

Det syvende anbringende om tilsidesættelse af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 for så vidt angår bødeloftet

Parternes argumenter

95 Appellanterne har foreholdt Retten, at den har tilsidesat artikel 23, stk. 2, andet afsnit, i forordning nr. 1/2003, idet den ved beregningen af den bøde, der er pålagt appellanterne solidarisk, fejlagtigt medtog den omsætning, som blev opnået i medfør af den virksomhed, der senere blev overført til Maschinenfabrik, hvilket førte til en overskridelse af det i denne bestemmelse fastsatte loft, svarende til 10% af omsætningen for hver af de af overtrædelsen berørte virksomheder. Appellanterne har foreholdt Retten, at den har tilsidesat Domstolens praksis vedrørende anvendelsen af denne bestemmelse, idet den i den appellerede doms præmis 311 anvendte overtrædelsesperioden som det eneste relevante kriterium ved fastlæggelsen af den omsætning, der skal tages i betragtning med henblik på beregningen af bødeloftet. Efter appellanternes opfattelse skulle der med henblik på at fastlægge denne omsætning vælges et passende regnskabsår, henset til den økonomiske aktivitet i overtrædelsesperioden, og dernæst som en korrektion tages hensyn til den pågældende virksomheds betalingsevne på tidspunktet for vedtagelsen af afgørelsen om pålæggelse af bøden. Appellanterne har tilføjet, at deres betalingsevne i det foreliggende tilfælde var faldet betydeligt på tidspunktet for vedtagelsen af den omtvistede afgørelse, hvilket Kommissionen var bekendt med.

96 Kommissionen har bestridt appellanternes argumentation og er af den opfattelse, at det syvende anbringende skal forkastes.

Domstolens bemærkninger

97 Det fremgår af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, at bøden for hver af de virksomheder, som har deltaget i en overtrædelse af artikel 101 TEUF eller 102 TEUF, ikke kan overstige 10% af den samlede omsætning i det foregående regnskabsår.

98 Retten konstaterede i den appellerede doms præmis 307, at den omtvistede afgørelse blev vedtaget den 24. juni 2015, og at »det foregående regnskabsår« som omhandlet i artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, i det omfang regnskabsåret for Johannes Reifenhäuser Holding sluttede den 30. juni hvert år, for dette selskabs vedkommende var regnskabsåret 2013/2014, der sluttede den 30. juni 2014.

99 Det fremgår af dommens præmis 309, at det først var den 28. maj 2015, dvs. en dato, der ligger efter afslutningen af regnskabsåret 2013/2014, at opsplitningen af Johannes Reifenhäuser Holding og den fremtidige Maschinenfabrik blev behørigt registreret. Som Retten fastslog i samme præmis i den nævnte dom, var den omstændighed, at denne opsplitning havde tilbagevirkende kraft til den 30. september 2014, uden betydning, idet denne sidstnævnte dato ligeledes lå efter den 30. juni 2014.

100 Henset til disse elementer, som appellanterne ikke har bestridt, anvendte Retten artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 korrekt ved med henblik på beregningen af loftet for den bøde, som blev pålagt dem, at tage hensyn til Johannes Reifenhäuser Holdings omsætning i regnskabsåret 2013/2014, herunder omsætningen i forbindelse med den aktivitet, som efter opsplitningen registreret den 28. maj 2015 tilhørte Maschinenfabrik.

101 Appellanternes argumentation, hvorefter deres betalingsevne på tidspunktet for vedtagelsen af den omtvistede afgørelse var faldet betydeligt som følge af opsplitningen af Johannes Reifenhäuser Holding, hvorved Maschinenfabrik blev skabt, kan ikke føre til et andet resultat.

102 Det fremgår ganske vist af Domstolens praksis, at ved fastsættelsen af begrebet »sidste regnskabsår« skal Kommissionen i hvert enkelt tilfælde, og henset til sammenhængen og de formål, der forfølges med bødeordningen i forordning nr. 1/2003, vurdere den tilsigtede virkning på den pågældende virksomhed, særligt henset til en omsætning, der afspejler virksomhedens reelle økonomiske situation i den periode, i løbet af hvilken overtrædelsen blev begået. I tilfælde, hvor den pågældende virksomheds omsætning ikke giver nogen anvendelig indikation for dens reelle økonomiske situation og det passende niveau for den bøde, der bør pålægges denne virksomhed, er Kommissionen beføjet til at henholde sig til et andet regnskabsår med henblik på at kunne vurdere virksomhedens finansielle ressourcer korrekt og sikre, at bøden får en tilstrækkeligt afskrækkende virkning og er forholdsmæssig (jf. i denne retning dom af 15.5.2014, 1. garantovaná mod Kommissionen, C-90/13 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2014:326, præmis 17-15 og den deri nævnte retspraksis).

103 De af appellanterne fremførte omstændigheder til støtte for deres sjette anbringende for Retten, dvs. opsplitningen af Johannes Reifenhäuser Holding, hvorved Maschinenfabrik blev skabt på et tidspunkt, der ligger væsentlig senere end den periode, i løbet af hvilken overtrædelsen blev begået, kunne dog på ingen måde så tvivl om evnen hos Johannes Reifenhäuser Holdings omsætning i regnskabsåret 2013/2014 til at give nogen anvendelig indikation for den pågældende virksomheds reelle økonomiske situation i den periode, i løbet af hvilken overtrædelsen blev begået, og det passende niveau for den bøde, der bør pålægges denne virksomhed.

104 Såfremt det lægges til grund, at en virksomhed, som har tilsidesat EU-konkurrencereglerne, gennem overdragelse til tredjemand af en afdeling af denne virksomheds aktiviteter i betydeligt omfang kan indskrænkes nogle dage før vedtagelsen af afgørelsen om at pålægge virksomheden en bøde, ville den effektive virkning af de i forordning nr. 1/2003 omhandlede sanktioner tværtimod blive bragt i alvorlig fare.

105 Retten begik derfor ikke en retlig fejl, da den med henblik på beregningen af loftet for den bøde, der er pålagt appellanterne solidarisk, tog hensyn til Johannes Reifenhäuser Holdings omsætning i regnskabsåret 2013/2014.

106 Det følger heraf, at det syvende anbringende skal forkastes som ugrundet.

107 Dermed bør appellen forkastes i det hele.

Sagsomkostninger

108 I henhold til artikel 184, stk. 2, i Domstolens procesreglement træffer Domstolen afgørelse om sagsomkostningerne, såfremt appellen ikke tages til følge.

109 I henhold til procesreglementets artikel 138, stk. 1, der i medfør af samme reglements artikel 184, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom.

110 Da appellanterne har tabt sagen, og Kommissionen har nedlagt påstand om, at de tilpligtes at afholde sagsomkostningerne, pålægges de ud over at bære deres egne omkostninger at betale Kommissionens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Niende Afdeling):

1) Appellen forkastes.

2) Silver Plastics GmbH & Co. KG og Johannes Reifenhäuser Holding GmbH & Co. KG bærer hver deres egne omkostninger og betaler de af Europa-Kommissionen afholdte omkostninger.

Underskrifter